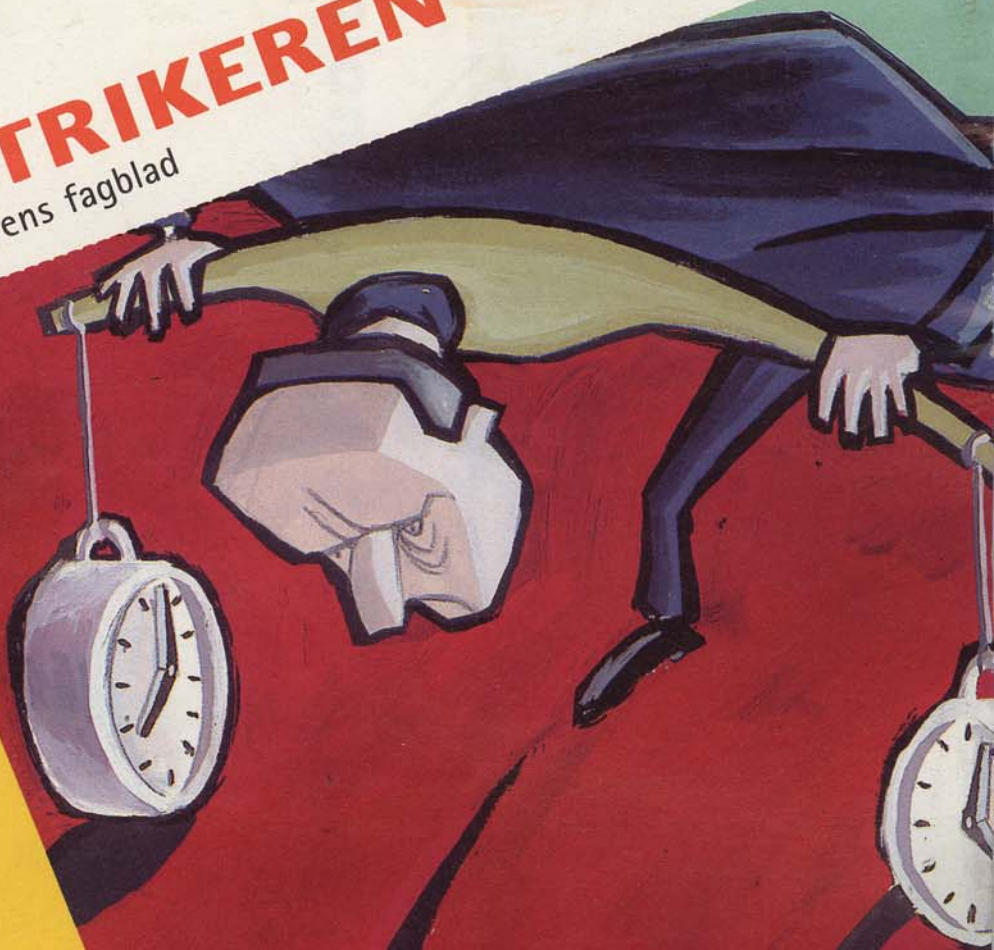

E

LEKTRIKEREN

Elteknikerens fagblad

Konflikten set i bakspejlet

side 4 · 5

840.000 i erstatning

side 6 · 7

Fokus på akkordarbejde

side 10 · 17

DANSK EL-FORBUND

Juni · nr. 6 · 1998 · 91. årgang

Akkord

...uden knokleri

Den gennemsnitlige akkord-indtjening på Nordjyllandsværket i Vendsyssel bliver på godt 160 kr. i timen - ca. 45 kr. mere end den gennemsnitlige timeløn i ELFO-området.

Af Erik Sandager
Foto: Lars Horn

Mange tror - fejlagtigt - at man på akkord knokler. At det er som at arbejde på samlebånd eller på et slagteri. Men som elektriker behøver man ikke knokle for at holde en høj indtjening. Hvis arbejdet er ordentlig tilrettelagt og man lærer at have en rationel hverdag, så giver det automatisk en høj indtjening. Det siger akkordholder Peter Sørensen og opmåler Ole Bjørklund, der har styret en af landets største akkorder, el-montagen ved byggeriet af det kulfyrede kraftvarmeværk Blok 3 på Nordjyllandsværket i Vendsyssel. Her har op til 170 elektriker været i gang samtidig. Elektrikerne fra firmaet Siemens har trukket over 1200 kilometer kabler på akkord efter priskuranten. Det er en af landets største akkord-arbejdspladser for elektriker, der er ved at lukke ned, idet Blok 3 tages i brug 1. oktober. Akkordholder Peter Sørensen og opmåler Ole Bjørklund oplyser, at den gennemsnitlige akkord-indtjening kommer til at ligge på godt 160 kr. På forhånd havde akkordholder og opmåler som målsætning, at akkorden på Nordjyllandsværket skulle give en gennemsnitlig timeløn på mindst 150 kr. Kom man op på - eller over - de 150 kr., var det godt. Kom man under var det noget skidt.

Mange fordomme

Elektrikernes opmåler, Ole Bjørklund, 48 år, har arbejdet på akkord i 27 år - siden han blev udlært. Akkordholder Peter Sørensen, 35 år, har arbejdet på akkord i 10 år og været akkordholder i fem år. De to kolleger styrer en af landets største akkord-opgaver for deres kolleger i firmaet Siemens i Århus. Begge er ivrige tilhængere af aflønning efter akkord og vil gerne gøre op med fordomme om akkord-knokleri. Da vi var flest på denne akkord - december 1997 - var der 129 elektriker i gang for Siemens. Der var nogle akkordtimer at holde styr på, der blev brugt 4300 timer om ugen, oplyser Peter Sørensen. Virksomheden Siemens, Århus, har fået opgaven på Nordjyllandsværket ved licitation. På det tidspunkt vidste ingen, hvor mange kilometer kabler der skulle trækkes. Derfor indgav Siemens tilbud - på grundlag af priskuranten - og udbudsprisen blev elektrikerens akkordløn efter priskuranten plus ekstra udgifter.

Kun 5 pct. på akkord

Ifølge Ole Bjørklund og Peter Sørensen foretrækker Siemens at så meget arbejde som muligt udføres på akkord, men på landsplan menes kun ca. fem procent af alt elektriker-arbejde at blive udført efter priskuranten. Men hvorfor er så mange elektriker tilbageholdende med at kræve arbejde udført på akkord efter priskuranten, når erfaringen viser at det giver en gennemsnitlig højere betaling på 15 procent - eller mere: Det administrative papirarbejde og frygt for tummel med mester om akkordberegning afholder mange fra at kræve arbejde aflønnet på akkord efter priskuranten, siger Ole Bjørklund.

Tør ikke tage slagsmålet

På mange arbejdsopaver vil der være nogle timer, man ikke kan måle op, men som elektrikerne alligevel skal have løn for. Og det kan give anledning til stridigheder. Et lønopgør mange elektriker afholder sig fra.

Akkordholder og opmåler mener at den yngre generation ofte ikke ønsker at tage kampen op. De føler, de står meget alene overfor mester med krav om opmåling. Derfor er det meget vigtigt, at lærlinge og de unge svende inddrages i akkord. Meget gerne med en erfaren akkordsvend som makker. Erfaringen fra Nordjyllandsværket viser, at de unge får "blod på tanden", når de har prøvet at arbejde på akkord. Flere elektriker, der har arbejdet på akkord her på Nordjyllandsværket, har fået så meget smag på det, at de ønsker at komme på akkordkursus, fortæller Ole Bjørklund.

45 kr. mere i timen

Ifølge seneste lønstatistik for elektriker, der arbejder for ELFO-virksomheder i Aalborg, var den gennemsnitlige timeløn 115,94 kr. Elektrikerne, der har arbejdet for Siemens på Nordjyllandsværket, har på akkord tjent 45 kr. mere end gennemsnits-timelønnen i området. Folk er gennemgående interesseret i at tjene flere penge, mener Ole Bjørklund. Ofte behøver man ikke arbejde hårdere for at tjene mere, men det kræver god planlægning og ordentlig tilrettelæggelse af arbejdet.

Tilrettelægger selv

Når akkord-arbejde kan være mere effektivt end timeløns-arbejde kan årsagen være, at det er elektrikerne selv der planlægger, tilrettelægger og udfører det daglige arbejde.

Elektrikerne har på akkord trukket 1200 kilometer kabel på Nordjyllandsværket.

Og derfor ser de en interesse i at være effektive uden at knokle. Samtidig er der en vis selvjustits. På Nordjyllandsværket har elektrikerne holdt arbejdstid og pauser. Hverken mere eller mindre. Klokkeren syv morgen er det ud af skuret. Pauser holdes, når der er pauser. Indtil pausen er forbi.

Mange fordele

Akkordholder Peter Sørensen og opmåler Ole Bjørklund mener, der er mange fordele for både arbejdstager og arbejdsgiver ved at lade arbejdet udføres på akkord.

At lade elektrikerne selv styre forløbet sikrer den bedste og mest

effektive arbejdstilrettelæggelse. Ved at lade arbejde udføres på akkord sikrer firmaet sig, at der ikke bliver udført ekstra arbejde, der ikke er med i deres tilbud uden at der bliver lavet et notat om det. Mester kan slappe helt af når han har et akkordsjak gående. De får ingen mindsteløn, hvis de går og lopper den og intet laver, siger Ole Bjørklund. Jeg mener det er en stor fordel for mester. Han kan bare læne sig tilbage - og lade svendene tilrettelægge og udføre arbejdet. Det sikrer den mest rationelle arbejds-gang.

Krav til kvalitet

Nogle firmaer siger, de ikke vil lade

deres svende arbejde på akkord af hensyn til kvaliteten. Men den påstand er det rene vrøvl, mener Peter Sørensen og Ole Bjørklund. I forhold til kvalitet mener de, det må være en fordel for alle parter - ikke mindst for firmaer og bygherrer - at så meget arbejde som muligt udføres på akkord. - For er man utilfreds med kvaliteten af det udførte arbejde - og er utilfredsheden berettiget - så er det udførte arbejde gratis. Og så skal elektrikerne lave det om, siger Peter Sørensen.

Op- og nedmanding

Akkordholder og opmåler frygtede, at der i løbet af 1997 ville opstå mangel på arbejdskraft. Der var ikke

Fortsættes næste side

Turbinesalen

mange ledige elektrikere. Men pludselig løste problemet sig. På de store værfter i Aalborg og Frederikshavn blev der mandet ned, mens der på Nordjyllandsværket samtidig blev mandet op. På Danyard-værftet blev 40 elektrikerne fyret i efteråret. Mange af dem fik job på Blok 3. Også mange nordjyske elektrikere, der har haft job i Norge, blev ansat på Nordjyllandsværket. Det kan være svært at bedømme, hvorvidt folk egner sig til at indgå i et akkord-sjak og ansættelse foregår ofte efter mund-til-mund-metoden. Ifølge Peter Sørensen er langt de fleste elektrikere blev ansat efter at de selv har ringet eller er mødt op på pladsen for at søge om arbejde. Ingen er blevet ansat gennem AF, siger han.

Ikke på akkord med sikkerheden

For at undgå mistanke om, at der bliver gået på akkord med sikkerheden forlanger Siemens, at sikkerhedsrepræsentanten ikke må være akkordholder eller opmåler. På Nordjyllandsværket har fravær på grund af arbejdsskader været på under en promille blandt Siemens akkord-elektrikere. Elektrikernes sikkerhedsrepræsentant, den 30-årige Michael Monrad, oplyser, at akkorden ingen indflydelse har på sikkerheds- og arbejdsmiljøet. Han har været på pladsen siden 6. januar 1997 og bor i campingvogn nær Nordjyllandsværket.

Ikke knokleri

Michael Monrad har arbejdet på akkord siden 1993: Fordelene? Man tilrettelægger selv arbejdet og har en bedre indtjening. Ulemper? Mange tror, det at arbejde på akkord kan sammenlignes med samlebandarbejde eller arbejdet på et slagteri, men en akkord ændrer ikke arbejdstempoet for en elektriker. Det er ikke knokleri. Man passer bare sit arbejde. Alt for få elektrikere kræver akkord. At kunne læse, forstå og bruge priskuranten burde være en del af grunduddannelsen som elektriker. Hvad kan man gøre for at få flere til at arbejde på akkord?

Det er en dårlig idé, synes Ole Bjørklund, at gå ud på arbejdspladsen og direkte agitere for akkordarbejde. Det har han prøvet som medlem af Akkordklubben, der dækker Randers og Århus, for to-tre år siden. Men det var ingen succes. På nogle arbejdspladser blev det opfattet som utidig indblanding, at Akkordklubben kom på besøg.

Mange lærlinge gider ikke deltage i en akkord, fordi der ikke er tvungen overskudsdeling, og så kan de godt miste gnisten. Alle, der indgår i en akkord, skal behandles godt - ellers duer det ikke. Det bedste er at få de unge med, få dem opildnet til at arbejde på akkord ved at gå sammen med en erfaren svend, der praktiserer "learning by doing". Vi har gjort mange gode erfaringer her på pladsen. Mange har fanget interessen i at arbejde på akkord, siger Ole Bjørklund.

Tjener de

Det er et spørgsmål, der hele tiden optager akkordholder og opmåler på Nordjyllandsværket

Af Erik Sandager

Foto Lars Horn

Hvordan kan en akkordholder og en opmåler styre en akkord-arbejdsplads, der i "højsæsonen" på Nordjyllandsværket beskæftigede 129 elektrikere i 4300 timer pr. uge?

Det kan kun lade sig gøre ved at uddelegere ansvar og sikre, at de elektrikere der er ansat, også er klar til at bære ansvar uden ekstrabetaling. Det vigtigste er at sikre et meget højt informations-niveau - ellers begås der for mange fejl, siger akkordholder Peter Sørensen og opmåler Ole Bjørklund. Som akkordholder og opmåler er det opgaven at holde øje med, om det hele nu går efter planen, som det skal. Man kan - og skal - gå ind og se: Tjener de deres penge? Hvis de enkelte sjak i de enkelte afdelinger ikke når deres opgaver til tiden og dermed tjener de penge de skal, så er det en opgave for akkordholder og opmåler at gå ind og se på årsagen og få rettet eventuelle fejl: Hvad kan der være gået galt? Hvordan kan det rettes op? Det behøver ikke skyldes manglende arbejdsindsats eller slendrian. Akkordholder og opmåler har forskellige opgaver, men fælles for dem er at sikre, at arbejdet skrider planmæssigt. Det opnåes primært med overblik, information og koordination. Det er akkordholderens opgave at lave aftaler med firmaet - i dette tilfælde Siemens' Århus-afdeling. Han skal aftale og koordinere arbejdsopgaver og ændringer. Det sker i samspil med bygherre, tilsynsførende, formænd, underformænd og elektrikerne på pladsen. Altsammen har til formål at medvirke til at sikre, at elektrikerne kan tilrettelægge deres arbejde på en fornuftig og effektiv måde. Opmålingen efter priskuranten sker ved hjælp af såkaldte pull-card (trækkekort), hvor der på etiketter til hver kabel står en angivelse med mål og mængde. Specifikationer, der kan bruges i priskuranten. De største kabler måler 6 cm i diameter (3 x 240) og vejer 10 kg pr. meter. Til

deres penge?

de tungeste kabler er der brugt el-spil til at trække dem. Hver ting har sin pris. Arbejdet på Nordjyllandsværket er en af de største akkorder herhjemme i lang tid. Da mellem 95 og 98 procent af arbejdet var udført havde Siemens-elektrikerne brugt ca. 110.000 akkord-timer. Det er meget vigtigt at akkordholder og opmåler hele tiden er med. At de har tjek på akkorden og helt styr på udførte og fremtidige opgaver og løbende ændringer i enterprisen. Hvis en akkord skal være en lønmæssig succes skal der være styr på information, koordinering og opmåling. Har man ikke hele tiden overblik over, hvordan et arbejde skrider frem, er man på "herrens mark": Dropper man papir-arbejdet, ryger fortjenesten, konstaterer Ole Bjørklund. Overskudet opstår ved at man har styr på planlægningen, koordineringen og udførelsen - og på sine papirer. Hvis man ikke kan have styr på papirarbejde og dokumentation, så kan man lige så godt glemme det: Drop tanken om akkord.

Efterslæb på fire procent på akkord?

Opmåler Ole Bjørklund fra Siemens i Århus oplyser, at der er kommet en ny priskurant pr. 1. januar 1998. ELFO har sagt, den ligger fem procent over den gamle og har fået en ekstra forhøjelse på en procent. Tilsammen skulle det give en forhøjelse på priskuranten på sammenlagt seks procent.

Sammen med akkordholder Peter Sørensen fra Siemens i Århus har Ole Bjørklund gennemført et eksperiment. De har lavet en opmåling på et varieret akkordarbejde med et bredt spekter i prisklassen fire millioner kroner. Først målte vi op efter den gamle priskurant. Bagefter målte vi op efter den nye priskurant. Vores opmåling viser, at forhøjelsen på priskuranten kun var på 2,1 procent imod de lovede seks procent. Vi mener derfor der er et efterslæb på fire procent på priskuranten i forhold til ELFO's udmelding, siger Ole Bjørklund og Peter Sørensen. De to akkordfolk vil gerne fremlægge deres opmåling og dokumentation for ELFO og Dansk El-Forbunds forhandlere på priskurant-området.

Akkord-arbejde har ingen indflydelse på sikkerheds- og arbejdsmiljøarbejdet. Det samlede arbejdsbetingede fravær for Siemens' elektrikere har været på under én promille under el-montagen ved Blok 3, oplyser Michael Monrad, sikkerhedsrepræsentant for elektrikerne.